ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas Nr.A420142717
Lietas arhīva Nr.A42-01427-17/42

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2017.gada 4.augustā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnesis Māris Šļakota,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par Rīgas Centrālcietuma faktiskās rīcības – pieteicēja turēšana neziņā par viņa personīgo mantu (melns maks, plata sudraba ķēdīte, sudraba auskars) atrašanās vietu laika posmā no 2011.gada līdz 2017.gada 16.martam – atzīšanu par prettiesisku, personiskā kaitējuma 1000 *euro*, morālā kaitējuma 1000 *euro* un mantisko zaudējumu 200 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē ar 2016.gada 14.jūlija iesniegumu, kurā norādīja, ka kopš 2011.gada viņš regulāri vērsies pie Rīgas Centrālcietuma administrācijas ar iesniegumiem, lūdzot atrast glabāšanā nodotās pieteicēja mantas – melnu maku, platu sudraba ķēdīti, sudraba auskaru, taču šie iesniegumi nav devuši rezultātu. Lūdza atlīdzināt nodarīto mantisko kaitējumu 1000 *euro*. Tāpat pieteicējs 2016.gada 29.augustā iesniedza Ieslodzījuma vietu pārvaldē iesniegumu, kurā cita starp norādīja, ka pieteicējam nodarīts arī personiskais kaitējums.

[2] Ieslodzījuma vietu pārvalde 2016.gada 29.decembrī sniedza pieteicējam atbildi, norādot, ka pārbaude par pieteicēja iesniegumiem par Rīgas Centrālcietuma administrācijas prettiesisku rīcību, nozaudējot pieteicēja mantas mantu (melns maks, plata sudraba ķēdīte, sudraba auskars), pabeigta 2016.gada 28.decembrī un pieņemts lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.

[3] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu, lūdzot atzīt par prettiesisku Rīgas Centrālcietuma faktisko rīcību – pieteicēja mantu nozaudēšanu, kā arī atlīdzināt mantiskos zaudējumus 1000 *euro* apmērā un personisko kaitējumu 4000 *euro* apmērā (tiesneša 2017.gada 2.februāra lēmumā par pieteikuma papildinājumu pieņemšanu kļūdaini norādīts, ka personiskā kaitējuma apmērs ir 1000 *euro*).

2017.gada 12.aprīļa tiesas sēdē pieteicējs norādīja, ka personīgās mantas tika atrastas un atdotas viņam 2017.gada 17.martā.

2017.gada 8.maijā un 25.maijā pieteicējs iesniedza tiesā pieteikuma grozījumus, saskaņā ar kuriem pieteicējs lūdz atzīt par prettiesisku Rīgas Centrālcietuma faktisku rīcību – pieteicēja turēšanu neziņā par viņa personīgo mantu (melns maks, plata sudraba ķēdīte, sudraba auskars) atrašanās vietu laika posmā no 2011.gada līdz 2017.gada 16.martam – atlīdzināt personisko kaitējumu 1000 *euro*, morālo kaitējumu 1000 *euro* un mantiskos zaudējumus 200 *euro* apmērā. Tāpat pieteicējs lūdza izskatīt lietu rakstveida procesā.

[4] Pieteikuma grozījumos pieteicējs norādīja turpmāk minētos argumentus.

Lai gan mantas pieteicējam galu galā atdotas, pret viņu bija vērsta netaisnīga attieksme, apmelošana, noniecināšana, ir dziļi aizskarts pieteicēja gods un cieņa. Šāda rīcība radījusi pieteicējam būtiskas ciešanas, ilgstošu psiholoģisku un emocionālu ietekmi, arī fiziskas ciešanas. Uzreiz pēc tam, kā mantas 2011.gadā pazuda, cietuma administrācija solījusi pieteicējam tās atrast, bet no pieteicēja pieprasīja iesniegumu atsaukšanu. Pieteicējs noticējis solījumiem, atsaucis iesniegumus, taču mantas ilgstoši netika atrastas. Rīgas Centrālcietums vairākkārt sniedzis pieteicējam atbildes, ka cietuma noliktavā pieteicēja minētās mantas nekad nav atradušās. Arī Ieslodzījuma vietu pārvaldei, kas izskatīja pieteicēja sūdzību, Rīgas Centrālcietums sniedza nepatiesu informāciju par mantu likteni. Savukārt Ieslodzījuma vietu pārvalde neveica papildu pārbaudi un nenoskaidroja apstākļus. Lai panāktu taisnību, pieteicējs ir iztērējis arī mantiskos līdzekļus (izdevumi papīram, rakstāmpiederumiem, pastmarkām, aploksnēm). Tika nodarīts arī kaitējums pieteicēja fiziskajai integritātei un veselībai.

[5] Tiesai iesniegtajā paskaidrojumā Ieslodzījuma vietu pārvalde norādīja turpmāk minētos iebildumus.

[5.1] Saskaņā ar Rīgas Centrālcietuma priekšnieka 2016.gada 30.novembra rīkojumu Nr.107 "Par materiālo vērtību pieņemšanu un nodošanu un komisijas izveidi" Rīgas Centrālcietuma Nodrošinājuma daļa nodeva ieslodzīto personīgo mantu noliktavu Rīgas Centrālcietuma Uzraudzības daļas pārziņā. Tā rezultātā tika veikta inventarizācija, kuras laikā tika atrastas pieteicēja personīgās mantas (maks, auskars, ķēdīte), kas atradās Rīgas Centrālcietuma ieslodzīto personīgo mantu noliktavā. Mantu saņemšanu pieteicējs apliecināja ar savu parakstu aktā Nr.5456.

Pieteicējam piederošās mantas (melns maks, balta metāla ķēdīte un balta metāla auskars) laika posmā no 2011.gada līdz 2017.gada 16.martam, kad tās tika atdotas pieteicējam, atradās Rīgas Centrālcietuma ieslodzīto personīgo mantu noliktavā. No Rīgas Centrālcietuma Nodrošinājuma daļas noliktavas pārzines sniegtās informācijas izriet, ka pieteicēja mantu uzskaites kartiņa kļūdaini tika norakstīta, bet mantas netika izsniegtas un atradās Cietuma ieslodzīto personīgo mantu noliktavā. Inventarizācijas laikā pieteicēja personīgās mantas tika atrastas.

[5.2] Pieteicējs savus Rīgas Centrālcietumam adresētos iesniegumus – 2015.gada 14.septembra iesniegumu un 2015.gada 28.septembra iesniegumu – atsauca brīvprātīgi. Pieteicēju interesējošie jautājumi vienmēr tikuši risināti, izsaucot viņu uz cietuma Uzraudzības daļas kabinetu vai pie kameras, kad viņš tajā atradās viens. Visi jautājumi vienmēr tikuši atrisināti mierīgā ceļā.

Tāpat jānorāda, ka pieteicējs vairākkārtīgi atteicās uzrādīt Rīgas Centrālcietuma administrācijai aktu, kurā uzskaitītas un nodotas glabāšanā noliktavā viņa personīgās mantas. Tā kā pieteicēja mantu uzskaites kartiņa kļūdas dēļ tika norakstīta, cietuma rīcībā nebija minēto faktu apstiprinoši dokumenti, kas pierādītu mantu esību. Minēto iemeslu dēļ pieteicējam vairākkārt tika skaidrots, ka mantas Rīgas Centrālcietuma ieslodzīto personīgo mantu noliktavā neatrodas. Situāciju apgrūtināja fakts, ka ieslodzītais Cietuma administrācijai atteicās uzrādīt sava akta eksemplāru.

[5.3] Pirms noliktavas nodošanas Uzraudzības daļas rīcībā, pārskatot noliktavas aktus, tika atrasts akta Nr.5456 otrs eksemplārs, uz kura pieteicējs 2011.gada 3.novembrī bija uzrakstījis, ka savas personīgās mantas (melnu maku, balta metāla auskaru un balta metāla ķēdīti) ir saņēmis un pretenziju nav, ko apliecināja ar savu parakstu. Vēlāk, veicot mantu inventarizāciju, tika atrastas pieteicēja personīgās mantas ar akta Nr.5456 pirmo eksemplāru, uz kura tad arī 2017.gada 17.martā viņš parakstījās jau faktiski saņemot savas personīgās mantas.

[5.4] Ministru kabineta 2007.gada 27.novembra noteikumu Nr.800 "Izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumi" 8.punkts nosaka, ka uzglabāšanai izmeklēšanas cietumā pieņemtās mantas uzskaita un norāda pieņemšanas aktā. Aktu paraksta apcietinātais un izmeklēšanas cietuma darbinieks, kurš pieņem mantas. Apcietinātais saņem parakstītu akta eksemplāru. Savukārt minēto noteikumu 9.punkts paredz, ka apcietinātā lietošanā atstāj priekšmetus šo noteikumu 4.pielikumā noteiktajā daudzumā un sortimentā. Iepazīstoties ar šo noteikumu 4.pielikumu, secināms, ka pieteicējam atrodoties ieslodzījumā, viņam piederošās mantas (melns maks, plata sudraba ķēdīte, sudraba auskars) nav atstājamas viņa lietošanā, bet ir uzglabājamas Cietuma ieslodzīto personīgo mantu noliktavā. Attiecīgi fakts, ka pieteicējs kādu laikposmu nav zinājis tiešu viņa personīgo mantu (melns maks, plata sudraba ķēdīte, sudraba auskars) atrašanās jeb uzglabāšanas vietu, nav radījis pieteicēja tiesību aizskārumu.

[5.5] Pieteicējs, neuzrādot viņa rīcībā esošo akta eksemplāru cietuma administrācijai, apzināti lika šķēršļus situācijas faktisko apstākļu objektīvai noskaidrošanai. Pie šādiem apstākļiem pieteicējs nav ievērojis Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.pantā otrajā daļā noteikto, proti, ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos. Līdz ar to pieteicējs nav tiesīgs saņemt zaudējumu atlīdzinājumu.

Pieteicējam piederošās mantas tika viņam atdotas 2017.gada 17.martā pirms konvojēšanas uz Olaines cietumu (Latvijas Cietumu slimnīcu). Līdz ar to ir pamats konstatēt kaitējuma atlīdzināšanu ar restitūciju.

Motīvu daļa

[6] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[7] Saskaņā ar Aktu Nr.5456 2009.gada 20.janvārī Rīgas Centrālcietumā no pieteicēja pieņemtas glabāšanā personiskās mantas: viens melns maks, viens balta metāla auskars, viena balta metāla ķēdīte. Saskaņā ar pieteicēja parakstu šajā aktā, viņam minētās mantas tika izsniegtas 2017.gada 17.martā. Par šiem faktiem strīda nav.

Pieteicējs skaidro, ka mantu pazušanu viņš konstatējis 2011.gadā, kad tika etapēts uz Olaines cietumu slimnīcu un par to atrašanās vietu nav bijis informēts līdz pat to atdošanas brīdim 2017.gada 17.martā. No Ieslodzījuma vietu pārvaldes paskaidrojumiem izriet, ka mantas nepārtraukti atradās Rīgas Centrālcietuma rīcībā. Iestāde paskaidrojumā tiesai atsaucas uz Rīgas Centrālcietuma Uzraudzības daļas vecākā uzrauga izziņu, kurā minēts, ka pieteicēja mantas no 2011.gada līdz 2016.gada 23.decembrim atradās Rīgas Centrālcietuma Nodrošinājuma daļas pārziņā, bet no 2016.gada 23.decembra līdz 2017.gada 17.martam – Rīgas Centrālcietuma Uzraudzības daļas ieslodzīto personīgo mantu noliktavā. Tāpat Ieslodzījuma vietu pārvalde atzīst, ka līdz pat 2017.gada 17.martam, kad mantas atdotas pieteicējam, Rīgas Centrālcietuma administrācija nesniedza pieteicējam ziņas par mantu atrašanās vietu, jo, kā skaidro iestāde, mantu uzskaites kartiņa kļūdaini tika norakstīta, bet mantas netika izsniegtas un atradās Cietuma ieslodzīto personīgo mantu noliktavā. Tātad lietā nav strīda par to, ka mantas atradās cietuma rīcībā, bet līdz 2017.gada 17.martam iestāde nav šo apstākli darījusi zināmu pieteicējam.

Tiesa atzīst par pierādītu arī to faktu, ka pieteicējs par savām personīgajām mantām sācis interesēties jau 2011.gadā. Pieteicējs mantu nozaudēšanas apstākļus (pieteicējs 2011.gadā tika pārvietots uz Olaines cietumu slimnīcu, taču cietums mantas nav pārsūtījis) detalizēti apraksta 2016.gada 2.novembra iesniegumā Ieslodzījuma vietu pārvaldei. Savukārt Rīgas Centrālcietums 2016.gada 15.jūlija atbildē pieteicējam norāda, ka viņš ir vairākkārtīgi mutiski vērsies pie cietuma administrācijas ar jautājumiem par pazudušām mantām.

Tiesa secina, ka pieteicējam laika posmā no 2011.gada (precīzs laiks nav noskaidrots) līdz 2017.gada 17.martam bija pamats bažīties par to, vai cietums nav pazaudējis glabāšanā nodotās pieteicēja personīgās mantas – vienu melnu maku, vienu balta metāla auskaru, vienu balta metāla ķēdīti, savukārt cietuma amatpersonas minētajā laika posmā, atbildot uz pieteicēja bažām, noliedza mantu esību glabāšanā.

[8] Novērtējot tiesību aizskāruma individuālos apstākļus, tiesa konkrētajā gadījumā nekonstatē, ka minētā Rīgas Centrālcietuma amatpersonu rīcība būtu radījusi tādu pieteicēja kā iestādei īpaši pakļautas personas tiesību aizskārumu, kas būtu vērtējams kā būtisks cilvēktiesību ierobežojums, kura dēļ atbilstoši Administratīvā procesa likuma 1.panta trešās daļas trešajam teikumam kopsakarā ar 3.panta trešo daļu būtu pamats cietuma prettiesiskas faktiskas rīcības konstatēšanai.

Tiesa ņem vērā, ka situācija galu galā atrisinājusies pieteicējam labvēlīgi, proti, mantas tika atrastas un izsniegtas pieteicējam. Līdz ar to nav pamata runāt par esoša cilvēktiesību uz īpašumu aizskāruma turpināšanos. Tāpat tiesa ņem vērā, ka pieteicējs nav argumentējis, ka, atrodoties apcietinātā un notiesātā statusā, būtu izmantojis minētos priekšmetus – maku, auskaru un ķēdīti. Skaidras naudas aprite cietumā nav atļauta, tādēļ naudas maku pieteicējs nebūtu varējis izmantot atbilstoši tā funkcijām, savukārt ķēdīte un auskars ir greznuma priekšmeti un nav saistīti ar pamatvajadzību nodrošināšanu. Tiesai nav pamata arī uzskatīt, ka priekšmetu iespējamā pazušana sagādāja pieteicējam jo īpašu sarūgtinājumu, jo šie priekšmeti bijuši ļoti vērtīgi mantiskā nozīmē vai tiem bijusi īpaša vērtība pieteicēja acīs (dārga piemiņa u.tml.). Šādus argumentus pieteicējs nav izteicis.

Tiesa piekrīt, ka ilgstoša neziņa par savu personīgo mantu likteni pieteicējam radījusi zināmus pārdzīvojumus, taču tiesa vēlreiz uzsver, ka izskatāmajā gadījumā pieteicēja personīgās mantas tika atrastas, kas pats par sevi pieteicējam ir liels mierinājums. Ne jebkurš subjektīvi izciests pārdzīvojums, pat ja tas radies, saskaroties ar valsts iestādes nevērīgu attieksmi, nozīmē prettiesisku faktisko rīcību Administratīvā procesa likuma izpratnē.

Pieteicēja apgalvojumi par sekām – smags ciešanas, goda un cieņas aizskārums, fizisks kaitējums – kādas radījusi neziņa par personīgajām mantām, ir acīmredzami pārspīlēti. Lietā nav arī pierādījumu, ka pieteicējs tīši turēts neziņā par mantu atrašanās vietu. Tiesai nav pamata apšaubīt iestādes paskaidrojumu, ka mantas līdz inventarizācijas veikšanai netika atrastas tādēļ, ka bija kļūdaini norakstīts mantu uzskaites dokuments. Tiesa atzīst, ka ir pamats kritizēt iestādi par nevērīgu attieksmi pret glabāšanā nodotajām personīgajām mantām, taču būtu pārspīlēts apgalvojums, ka šāda nevērīgā attieksme sasniedza pieteicēja goda vai cieņas aizskāruma līmeni.

[9] Nekonstatējot prettiesisku faktisko rīcību, jo cietuma amatpersonu rīcība nav sasniegusi būtiska cilvēktiesību aizskāruma robežas, tiesa nekonstatē arī priekšnoteikumus mantiskā, morālā un personiskā kaitējuma atlīdzināšanai atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.panta pirmajai daļai un 4.panta pirmajai daļai.

[10] Pieteicējs ar tiesneša 2017.gada 12.janvāra lēmumu pilnīgi atbrīvots no valsts nodevas 28,46 *euro* apmērā samaksas par pieteikuma iesniegšanu tiesā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta piekto daļu tiesa, ņemot vērā to tiesību un interešu nozīmīgumu, kuras pieteicējs bija vēlējies aizsargāt, izņēmuma kārtā ar motivētu lēmumu var atbrīvot pieteicēju no pienākuma samaksāt valsts nodevu, ja pieteikums tiek noraidīts. Konkrētajā gadījumā pieteikuma iesniegšanas brīdī pieteicēja personīgās mantas vēl nebija atrastas un pieteicējam bija pamats uzskatīt, ka viņa tiesību aizskārums ir daudz būtiskāks, nekā izrādījās vēlāk. Šādā situācijā tiesa nevar pārmest pieteicējam, ka pieteikums tiesā iesniegts neapdomīgi, tādēļ uzskata, ka valsts nodevas piespriešana no pieteicēja nebūtu taisnīga un līdz ar to ir piemērojama Administratīvā procesa likuma 126.panta piektā daļa un pieteicējs ir atbrīvojams no pienākuma samaksāt valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta piektā daļu, 246.-251., 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Noraidīt pilnīgi /pers. D/ pieteikumu par Rīgas Centrālcietuma faktiskās rīcības – pieteicēja turēšana neziņā par viņa personīgo mantu (melns maks, plata sudraba ķēdīte, sudraba auskars) atrašanās vietu laika posmā no 2011.gada līdz 2017.gada 16.martam – atzīšanu par prettiesisku, personiskā kaitējuma 1000 *euro*, morālā kaitējuma 1000 *euro* un mantisko zaudējumu 200 *euro* apmērā atlīdzināšanu.

Atbrīvot pieteicēju /pers. D/ no pienākuma samaksāt valsts nodevu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis M.Šļakota